

Jürgen Hanssens

Beleggen in turbulente tijden

Do's
&
don'ts

BORGERHOFF
& LAMBERIGTS

Inhoud

Voorwoord	9
Hoofdstuk 1. Inleiding	13
Hoofdstuk 2. Wat drijft de financiële markten?	17
Inflatie	17
Rente	22
Winst	29
Duurzaam en verantwoord beleggen	31
Hoofdstuk 3. Turbulente tijden	35
De economische cyclus	35
Crisissen zijn van alle tijden	38
Hoofdstuk 4. De gevolgen van turbulente tijden	49
Het marktsentiment is negatief	49
De emoties nemen al snel de bovenhand	58
Prijs en waarde kunnen sterk van elkaar verschillen	66
Spreiding wordt nog belangrijker dan anders	77
Spreiding op basis van verschillende beleggings- categorieën	81
Spreiding qua beleggingen, regio's en sectoren	84
Spreiding van je beleggingen doorheen de tijd	88

Hoofdstuk 5. Veilige havens in turbulente tijden	95
Cash	96
Depositor rekening bij de federale overheid (e-DEPO-rekening)	97
Termijnrekening	99
Goud	100
Vastgoed	103
Obligaties?	105
Wat is een obligatie?	106
Het beoordelen van het risico verbonden aan een obligatie	114
Staatsbons	117
Andere soorten obligaties	119
Bepaalde valuta's	128
Defensieve aandelen en dividendaandelen	133

Hoofdstuk 6. Minder veilig, maar daarom niet minder waardevol	139
Beleggingsfondsen en ETF's	140
Win-winlening	144
Crowdlending	146
Andere beursgenoteerde aandelen	154
Coöperatieve aandelen	159
Equity crowdfunding	161
Derivaten	163
Alternatieve investeringen	166
Cryptomunten	167

Inhoud

Hoofdstuk 7. Je ideale beleggingsportefeuille in turbulente tijden	169
De impact van turbulente tijden op je persoonlijke situatie	171
Het samenstellen van je beleggingsportefeuille	179
Volatiliteit en het herbalanceren van je beleggingsportefeuille	200
Enkele vuistregels om je portefeuille samen te stellen	204
Hoofdstuk 8. Aandachtspunten als je wilt beleggen in turbulente tijden	207
Valkuilen en veelgemaakte fouten	207
Naïef diversifiëren	207
Het willen vermijden van verliezen (het dispositie-effect)	208
Het willen vermijden van spijt achteraf	210
Sunk cost fallacy	212
Te veel handelen	212
Value trap	213
Blijf kritisch en wees niet naïef	214
Dankwoord	219

Voorwoord

Er is meer informatie dan ooit beschikbaar over gelijk welk onderwerp. Ook over geldzaken. En toch zijn er nooit meer mensen bedrogen dan vandaag. Dat lijkt een contradictie, maar het is de harde realiteit. We bedriegen onszelf en we laten ons bedriegen. We gaan af op ons buikgevoel en vertrouwen te snel iets of iemand die dat vertrouwen niet waard is. Combineer het gebrek aan financiële kennis met de gretigheid waarmee vandaag allerlei nieuwe en beloftevolle financiële producten op de markt komen, en je krijgt gegarandeerd miserie.

Betrouwbare informatie van een goede bron is vandaag dan ook heel belangrijk. Die heb je nu gelukkig in handen. In *Beleggen in turbulente tijden* zet Jürgen Hanssens je op weg om op een degelijke manier een beleggingsportefeuille uit te bouwen met diverse financiële producten die passen bij jouw profiel. Beleggen is voor iedereen anders, dus is het belangrijk dat je opteert voor een mix van producten die bij jou past. Jürgen slaagt erin om die producten op een correcte, begrijpbare manier te omschrijven. Zo leert hij je om zelf aan de slag gaan met het eerste gebod voor de belegger: beleg enkel in wat je kent. Hoe ruimer jouw kennis, hoe meer keuze je hebt uit de bouwstenen voor jouw beleggingsportefeuille. Het gevolg? Minder onaangename verrassingen en een gezonde nachtrust. Dat is onbetaalbaar.

Denk niet te gauw dat dit boek enkel beginnende beleggers op weg helpt. Ook de meest ervaren belegger zal zijn kennis verruimen en dus kansen op een beter beleggingsresultaat zien

Voorwoord

toenemen. Niet enkel de overzichtelijke opsomming van producten, maar ook de waarschuwingen voor de vele valkuilen zijn zeer welkom. Daarin trappen onervaren beleggers, maar helaas ook veel beleggers die al heel wat jaren op de teller hebben staan. Het kan dus geen kwaad om nog eens stil te staan bij de vele valse beleggingswaarheden die onuitroeibaar lijken.

Jürgen gidst ons door turbulente tijden. Hij merkt terecht op dat het altijd wel ergens stormt. We gaan van de ene crisis naar de andere en vaak beleven we zelfs twee of drie crisissen op hetzelfde moment. Laat ons even stilstaan bij de combinatie van een pandemie, een vastgoedcrisis in China, een handelsoorlog tussen China en de VS, een oorlog in Oekraïne, een energiecrisis, de hoogste inflatie in veertig jaar, een oplopende rente, dalende aandelenkoersen en obligatieprijzen en oplopende overheidstekorten. Maakt die crisisstemming je moedeloos? Dat is niet nodig. Want ondanks deze ellende was er wereldwijd nooit meer welvaart dan nu. De toekomst zal zelfs nog veel beter worden. Bedrijven innoveren in een razend tempo en de economie rondom ons verandert voortdurend. Wie behoudend is, beweert al snel dat het vroeger veel beter was dan nu, maar de materiële welvaart neemt fenomenaal toe. Het zou dan ook jammer zijn om aan de zijlijn te blijven staan. Wie spaart en belegt kan tenslotte meesurfen op die economische vooruitgang. Beleggen is geen luxe, maar een noodzaak om je spaarcenten te vrijwaren van de verwoestende inflatie. Wie verstandig belegt, laat zijn vermogen meegroeien met de economie en zal daardoor veel minder problemen hebben om op financieel vlak een zorgeloze oude dag tegemoet te gaan.

Heel wat brave spaarders blijven helaas excuses aandragen om vooral niet te moeten beleggen. Dat is jammer. Beleggen houdt zeker risico's in. Maar net door die risico's boek je rendement.

Voorwoord

En dankzij een weloverwogen beleggingsstrategie die bij jou past, stem je risico's en rendementen af op wat wenselijk is. Dat vraagt nu eenmaal een beetje voorbereiding en kennis, maar daarbij is dit boek net een grote hulp. Je hebt dus geen excuus meer om niet te hoeven beleggen. De financiële wereld en de beurs zijn ondertussen zo ver gedemocratiseerd dat iedereen relatief eenvoudig toegang krijgt tot de grote financiële bollenwinkel waaruit je kan kiezen. Voor iedereen die voldoende kennis verzamelt en zich wapent tegen turbulente tijden is het glas voortaan altijd halfvol en nooit meer halfleeg. Laat jouw beleggingsportefeuille een stap zijn richting een ideale wereld.

Pascal Paepen

Professor Bank & beurs aan de KU Leuven en Thomas More
Mede-oprichter Spaarvarkens.be

Inleiding

Als kind worden je waarden en normen sterk gevormd door je nabije omgeving. Je opvoeding heeft een grote invloed op hoe je later in het leven staat. Tijdens je jeugd vertellen je ouders en leerkrachten je wat goed en slecht is. Zo vormen zij de basis van je levensopvattingen.

Heel wat psychologen en sociologen hebben onderzoek gedaan naar *imprinting*. De term *imprinting* werd voor het eerst gebruikt om situaties te beschrijven waarin een dier of een mens zaken leert van een bepaalde stimulus (vaak een ouder). De stimulus laat dan 'een stempel' (dat wil zeggen *imprint*) na op het individu. In de psychologie wordt *imprinting* beschouwd als een vorm van fasegevoelig leren die niet afhankelijk lijkt te zijn van de gevolgen van het gedrag dat volgt uit het leerproces. De zaken die je tijdens deze fasen leert, zullen een grote invloed hebben op je latere gedrag.

Hoe de mensen in je nabije omgeving tijdens je jeugd met geld omgaan, kan een belangrijke stempel drukken op hoe je later zelf met geld omgaat. Zo hebben kinderen die opgroeien in een omgeving waar elke euro twee keer omgedraaid wordt vooraleer hij uitgegeven wordt, later ook dikwijls de neiging om zuinig met geld om te gaan. Of deze kinderen worden aanhangers van de FIRE-filosofie waarbij je net heel bewust met geld omgaat op zoek naar financiële vrijheid.

Hoofdstuk 1

Een bekende boutade is dat geld niet gelukkig maakt. Mensen die te veel focussen op geld, willen altijd maar meer en meer. Dat toonde het *Pano*-interview van journalist Peter Vandembemt met voetbalmakelaar Dejan Veljkovic over Operatie Propere Handen duidelijk aan. Operatie Propere Handen is een grootschalig onderzoek door het Belgisch federaal parket naar witwaspraktijken, omkoping en matchfixing in het Belgisch voetbal. Veljkovic trad in deze operatie op als spijtoptant en vertelde tijdens het bewuste *Pano*-interview zijn kant van het verhaal. Op een bepaald moment vertelt Veljkovic over een voetbaltrainer die meer dan een half miljoen euro per jaar verdiende, maar volgens hem toch nog fraude pleegde voor een paar duizend euro. Peter Vandembemt vroeg verontwaardigd waarom je dat zou doen als je al zoveel verdient. Veljkovic antwoordde droog: 'Als mensen van geld houden, willen ze altijd maar meer.'

We leggen de lat op een bepaald niveau. Als we dat niveau bereikt hebben, zijn we tijdelijk tevreden. Om daarna de lat opnieuw hoger te leggen. Dat wordt in de vakliteratuur ook weleens omschreven als *preference drift*. Zo kan het gebeuren dat een werknemer die goed presteert een salarisverhoging wil krijgen. Als hij dat hogere salaris krijgt, zal hij het jaar daarna waarschijnlijk opnieuw een hoger salaris willen. Het grote probleem met geldelijke of materiële behoeftebevrediging is dus dat het nooit genoeg is. Veel mensen zijn van nature geneigd om te kijken naar anderen die het beter hebben en niet te kijken naar de mensen die minder goed af zijn. Er zal altijd wel iemand zijn die 'meer' heeft, waardoor je uiteindelijk nooit tevreden bent. Uit onderzoek wordt dan ook duidelijk dat rijke mensen niet per se gelukkiger zijn dan mensen met een gemiddeld inkomen. Geluk zou eerder te maken hebben met je visie op het leven, de ervaringen die je opdoet en je persoon-

Inleiding

lijke relaties. Geld kan natuurlijk wel helpen om behoeften te bevredigen en het leven een stuk gemakkelijker maken. Neem bijvoorbeeld een voetbaltrainer die ervan droomt om zijn team kampioen te maken. De voormalige Nederlandse topspits Johan Cruyff gebruikte meerdere legendarische quotes tijdens zijn leven, waaronder de volgende: 'Ik heb nog nooit een zak geld een goal zien maken.' Meer financiële slagkracht kan een voetbaltrainer wél de mogelijkheid geven om betere spelers aan te kopen, waardoor de kans groeit dat hij er effectief in slaagt om zijn ploeg kampioen te maken.

Los van hoe jouw overtuigingen rond geld vroeger gevormd zijn, is het belangrijk om een gezonde *money mindset* te ontwikkelen. Geld maakt dan misschien niet gelukkig, maar geen geld of een tekort aan geld kan mensen wel ongelukkig maken.

Aanhangers van de imprinting-theorie geloven dat mensen door verschillende gevoelige perioden gaan. Verschillende van deze gevoelige perioden komen overeen met de verschillende levensfasen. De kindertijd is er hier één van. Tijdens de verschillende levensfasen worden mensen beïnvloed door hun omgeving, waardoor hun gedrag kan veranderen. Mensen hebben bijvoorbeeld het 'hard werken' meegekregen van hun ouders en staan erg carrièregericht in het leven. Een ziekte zou er dan voor kunnen zorgen dat deze individuen plots levensgenieters worden.

Turbulente economische tijden kunnen ook zo'n gevoelige periode vormen en zouden jouw *money mindset* kunnen veranderen. Zo kan het bijvoorbeeld gebeuren dat je nooit financiële problemen had, maar dat je door de hogere energieprijzen plots toch niet meer rondkomt op het einde van de maand. Of dat je een bepaalde beleggingsfilosofie hebt, maar dat je

Hoofdstuk 1

beleggingsportefeuille zware klappen gekregen heeft en dat je daardoor je strategie opnieuw wilt evalueren.

*'An investment in knowledge
pays the best interest.'*
Benjamin Franklin

We leven in een wereld vol verandering. Als belegger moet je leren om hiermee om te gaan. Zo zijn de huidige turbulente tijden vooral ook een gelegenheid om beleggen vanuit een portfolioperspectief opnieuw open te trekken. Door de lage rentevoeten werd er de afgelopen jaren bijna enkel over aandelen gesproken wanneer het over beleggen ging. De Oekraïne- en de energiecrisis hebben het (macro-)economische landschap echter drastisch gewijzigd. Daardoor zijn niet alleen aandelen, maar ook andere beleggingscategorieën vandaag het overwegen waard. Economische kennis en kennis over de werking van de financiële markten zijn hierbij van cruciaal belang. In het verleden is bovendien dikwijls gebleken dat crisissen achteraf gezien koopkansen waren voor geduldige beleggers die over een stevige maag beschikken. Wat is hierbij de moeilijkheid? Je moet deze turbulente tijden eerst doorkomen! De inzichten uit dit boek helpen je hierbij.

Wat drijft de financiële markten?

Inflatie

Wat is inflatie? Inflatie betekent dat de prijzen van goederen en diensten in het algemeen stijgen, niet alleen de prijs van individuele producten. Door inflatie kun je vandaag met 100 euro minder kopen dan gisteren. Inflatie leidt er dus toe dat er geldontwaarding optreedt. Geld wordt minder waard, het leven wordt duurder.

Inflatie is van alle tijden. In de jaren 70 werd de economie in het Westen gekenmerkt door stagflatie: een combinatie van hoge inflatie, een vertraging van de economische groei en een hoge werkloosheid. De economische crisis van de jaren 70 was voor een groot stuk te wijten aan de oliecrisis die in 1973 losbarstte. Deze oliecrisis ontstond toen enkele Arabische olieproducerende landen een olieboycot afkondigden en hun olievoorraden verlaagden. De boycot richtte zich vooral op de Verenigde Staten en op een aantal West-Europese landen die Israël gesteund hadden tijdens de Jom Kipoer-oorlog. De stijgende oliepijzen hadden een grote impact op de wereld-

Hoofdstuk 2

wijde economie, heel wat economische sectoren waren immers afhankelijk van olie. Paul Volcker, die in 1979 door president Jimmy Carter tot voorzitter van de Federal Reserve (Fed, de Amerikaanse Centrale Bank) werd benoemd, probeerde met een reeks forse renteverhogingen de inflatie naar beneden te duwen. Daardoor viel de economische groei stil en belandde de Verenigde Staten in een recessie.

Vandaag ondervinden we nog altijd volop de impact van de hoogste inflatie sinds de jaren 70. De oorlog in Oekraïne leidde tot een volledige ontsporing van de energieprijzen. Naast de energieprijzen droeg ook de grote hoeveelheid geld in de economie bij tot de hoge inflatiecijfers in 2022. Zoals de bekende Amerikaanse econoom Milton Friedman het stelt, is inflatie dan ook altijd en overal een monetair fenomeen.

*'Inflation is always and everywhere
a monetary phenomenon.'*

Milton Friedman

Jarenlang hanteerden de centrale banken lage beleidsrentes en een beleid van kwantitatieve verruiming (*quantitative easing*: een vorm van geldschepping waarbij een centrale bank effecten aankoopt met geld dat daarvoor gecreëerd wordt). Zo pompten ze veel geld in de economie. Samen met het expansief fiscaal beleid van de overheid, dat wil zeggen een beleid waarbij de overheidsuitgaven verhoogd worden en de belastinginning afneemt door belastingverlagingen, zorgde dat voor een grote economische vraag. Hierdoor is er eigenlijk te veel geld dat achter te weinig goederen aanzit. Bij een beperkt aanbod zorgt de grote vraag dan ook mee voor hogere prijzen. Door de hoge inflatie ontstaat de angst dat we een herhaling krijgen van de

Wat drijft de financiële markten?

stagflatie van de jaren 70. In oktober 2022 steeg de inflatie in België naar 12,27%, waarmee het hoogste niveau bereikt werd sinds juni 1975, toen de inflatie uitkwam op 12,50%.

Als het over inflatie gaat, wordt er vaak een onderscheid gemaakt tussen de inflatie in zijn geheel en de kerninflatie. In

tegenstelling tot het gewone inflatiecijfer houdt de kerninflatie geen rekening met de prijzen van energie en onbewerkte voedingsmiddelen. Scan de QR-code om inzicht te krijgen in de evolutie van de verschillende inflatiecijfers.

Het probleem van de stijgende levensduurte wordt in België tegengegaan door de automatische indexatie van de lonen, de pensioenen en de uitkeringen. Een toename van het algemeen prijsniveau leidt met andere woorden tot een toename van de lonen, de pensioenen en de uitkeringen. Helaas zorgt de lage rente op je spaarrekening ervoor dat dat niet het geval is voor je spaarcenten. Als de rentevoet die je krijgt op het geld op je spaarboekje even hoog is als de inflatie, blijft je koopkracht constant. Dat is helaas niet het geval. De rentevoet op je spaarrekening ligt aanzienlijk lager dan de inflatie. De waarde van je spaargeld stijgt dus met andere woorden minder snel dan de kostprijs van goederen en diensten. Hierdoor verlies je als consument aan koopkracht. In deze turbulente tijden met een uitzonderlijk hoge inflatie is het bijgevolg nodig om na te denken hoe je je geld het best beheert om zo weinig mogelijk, en liefst geen, koopkracht te verliezen.

Getuigenis: Stijn Baert – Professor arbeidseconomie aan de Universiteit Gent (stijnbaert.be)

In de Indexcommissie die elke maand, op basis van scannerdata van de federale overheidsadministratie, het nieuwe inflatiecijfer vaststelt, zat ik op de eerste rij om de turbulente prijzen als eerste vast te stellen. Als je weet dat het inflatiecijfer zich normaal rond de 2,00% bevindt en dat we in 2022 vele maanden boven de 10,00% gingen, dan weet je dat het effectief uitzonderlijke tijden zijn. Een teken aan de wand: om de evolutie van de inflatie grafisch te kunnen weergeven doorheen de tijd, moest de as van de afhankelijke variabele, de inflatie, verschillende maanden aangepast worden. Deze aanpassing was nodig om het inflatiecijfer nog zichtbaar op de grafiek te krijgen. Via draadjes op Twitter en duiding in kranten, radio en televisie heb ik geprobeerd om de cijfers laagdrempelig bij de mensen te brengen. Tegelijk heb ik geprobeerd nuance te brengen in de onheilspellende berichten over wat een hoge inflatie betekent voor onze koopkracht.

Jazeker, hoge inflatie doet spaargeld in rook opgaan. Maar het is niet zo dat wat maandelijks binnenkomt aan inkomen, drastisch minder waard wordt. Of toch niet op middellange termijn en voor de gemiddelde Belg. Onze lonen stijgen namelijk automatisch mee met de inflatie. Het is te zeggen, met de afgevlakte gezondheidsindex. Die zuivert het globale indexcijfer uit voor tabak, diesel, benzine en alcohol. Punt is: de gezondheidsindex steeg de voorbije maanden ongeveer even snel als de globale inflatie. En dus gingen uitkeringen en ook de lonen bij de overheid en enkele andere sectoren evenredig de hoogte in. In enkele andere sectoren gebeurt de aanpassing één

Wat drijft de financiële markten?

keer per jaar, in januari. Vandaar: op middellange termijn is de koopkracht van ons inkomen beschermd, zonder dat we er iets voor moeten doen. Vanzelfsprekend zal een gezin dat relatief meer geld aan gas uitgeeft, met een sterker stijgende levensduurte geconfronteerd worden en dus ook op middellange termijn (iets) minder gecompenseerd worden dan het gemiddelde gezin. Maar in vergelijking met zowat overal elders ter wereld, mogen de meesten in ons land echt niet klagen.

Eigenlijk is spreken van een koopkrachtcrisis dus in zekere zin populisme. Sterker nog: degenen die ijveren voor lonen die nog sterker doorstijgen, boven de inflatie dus, die zouden weleens een échte koopkrachtcrisis kunnen aanzwengelen. Wanneer de loonkosten in ons land ontsporen, zal dat immers tot banenverlies leiden. En wie zonder baan valt, die zet, automatische indexering van de lonen of niet, natuurlijk altijd een stap achteruit qua koopkracht. Ik voel me dus zelf zeker niet aangezet om straffe stoten uit te halen om mijn koopkracht te beschermen. Natuurlijk hebben we thuis geprobeerd om het aanzetten van de verwarming wat uit te stellen, maar eigenlijk is dat om vele redenen iets wat je altijd zou moeten doen...

Ook qua sparen en beleggen doet de hoge inflatie me niet anders handelen. Ik blijf de focus leggen op geld uitgeven, bijvoorbeeld in mijn Instagram-queeste naar de beste biefstuk-friet van Vlaanderen, eerder dan op het bijhouden. Wel stop ik maandelijks wat geld in trackers, dat lijkt me de meest rationele manier om mét risicospreiding en zónder hoge instap-, uitstap- en beheerskosten op langere termijn, mee te genieten van de internationale economische voorspoed.